

In vogelvlucht: Eerste debat over De Cultuurverkenning

Eindhoven, 24 oktober 2014. Op een verlaten industrieterrein langs het spoor staat een grote lege loods met hoge ramen, waar treinen langsrijden. Daar werken jonge, zelfstandige kunstenaars aan hun projecten. En daar vond - in nauwe samenwerking met de gemeente Eindhoven - ook het eerste debat plaats over De Cultuurverkenning van de Raad voor Cultuur. Honderd gasten op stoeltjes. Drie columnisten achter de kathedor. Twee referenten in fauteuils. Eén onderwerp: De Cultuurverkenning.

In haar *opening statement* benadrukt Mary-Ann Schreurs, wethouder voor Cultuur van Eindhoven, de meerwaarde van co-creatie. Als chemicus trekt ze de vergelijking met het *triggeren* van een chemische reactie tussen waterstof en zuurstof, die water oplevert. Lid van de Raad voor Cultuur Mathieu Weggeman roemt het vermogen van kunst om te raken, ontroeren, walging, troost en reflectie te bieden, maar stelt dat de subsidieverdeling rechtvaardig moet zijn. De toon is gezet.

De eerste columnist is Giel Pastoor, directeur van het Parktheater Eindhoven. Gepassioneerd schetst hij ‘de raakbare samenleving’, waarin mensen op cultuurgebied minder ‘vinden’ en meer ‘verlangen’; waarin publiek trouw blijkt te zijn zolang de kwaliteit maar voldoende is; waarin veerkracht, eigenwijsheid, lef en mislukking voor nieuwe successen zorgen; waarin instellingen zichzelf tegelijkertijd beschouwen als meester en als gezelschap; waarin cultuur plezier, geluk, creativiteit, educatie en perspectief biedt, ook voor de allerarmsten; waarin de wetenschappelijk bewezen combinatie van *smart*, *art* en *heart* zorgt voor nieuwe regionale hotspots; en waarin mensen slagen in cultuur, door beter te mislukken.

Het publiek reageert. Is cultuur niet meer dan innovatie? Hoe betrek je nieuwe sociale groepen? En ligt het publiek echt op straat...?

De tweede spreker van de avond is Joost Heijthuijsen, directeur van Festival Incubate. Als vertegenwoordiger van de nieuwe generatie vat hij de laatste ontwikkelingen samen. Voor wie het had gemist: er is een nieuwe realiteit, met een nieuwe openheid. Een netwerksamenleving waarin je kunt vermenigvuldigen als je kunt delen. En Brabant is daarin de culturele motor van Nederland. Kijk maar op social media. Heijthuijsen heeft drie vragen aan de Raad voor Cultuur: 1. Omarmt het de nieuwe realiteit van hybride, genererende netwerken? 2. Investeert het daar waar het nú gebeurt? 3. En komt er ook steun voor festivalisering in de regio, naast de *old boys and girls*-instellingen in de Randstad?

Hij prikkelt de zaal genoeg om de wethouder te laten verklaren dat Eindhoven geen geld van het Rijk nodig heeft, omdat het vooral goed is in zélf doen. Het publiek roert zich. Is de bescheiden subsidiëring niet de schuld van Brabant zelf, doet Eindhoven onvoldoende moeite? Hoe zorg je ervoor dat de provincie niet probeert om de parels te kopiëren uit de Randstad? En geldt dat principe ook niet ook andersom?

De laatste en derde column is van Ton Nelissen, commissaris Brainport Eindhoven. Een zakelijk verhaal, waarin hij de private kanten van cultuur benadrukt die iedereen kent maar niemand echt lijkt te omarmen. Hij somt op: Cultuur draagt bij aan het vestigingsklimaat en de arbeidsmarkt, samen met voorzieningen voor sport, onderwijs en uitgaan. Het biedt

bedrijven de kans om zich te profileren en *stakeholders* iets unieks te bieden. Het vervult het verlangen naar maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Het kan rekenen op persoonlijke belangstelling en herkenning op managementniveau.

En *last but not least*, het is een grote economische sector op zichzelf. Daarom ziet hij kansen voor de mensen in de zaal: 1) Maak gebruik van maatschappelijke kosten-batenanalyses door planbureaus als CBS en PBL. De economische bijdrage van het Rijksmuseum is 3,2 miljard euro: met dat soort informatie overtuig je een nieuw publiek. 2) Leer van de sportwereld, met diens sterke koepelorganisatie, zetel bij VNO-NCW en effectieve lobby. 3) Begrijp dat voor het bedrijfsleven cultuur geen kostenpost is, maar een investering, en dat men een tegenprestatie verwacht. Het liefst meer dan alleen geraakt worden.

Als de tijd om is, vraagt gespreksleider Jeroen Bartelse (algemeen secretaris van de Raad voor Cultuur) Schreurs en Weggeman naar hun *take aways*. “We komen er samen uit. Wat we hier hebben, is uniek. Wij zijn een stad van doen.”, zegt de wethouder. “De overheid moet blijkbaar niet teveel sturen. Synergetische cross-overs zijn soms het meest gebaat bij weinig financiële steun”, stelt het raadslid. Weggeman voegt eraan toe dat hij dat een spannende conclusie vindt, net als het idee dat kunst maatschappelijke waarde zou moeten hebben. Hij ziet een dilemma met de hoofdfunctie van kunst: het becommentariëren van de cultuur.

Deze punten zingen door bij de borrel. Daar deelt het publiek zijn visie. Wie had waarin gelijk? Wat betekent dit voor mijn organisatie? Wat is de volgende zet voor de minister? Eén ding weten alle (ver)kenners zeker: cultuur heeft in Eindhoven de toekomst.

De Raad voor Cultuur wil met De Cultuurverkenning een sprankelend en relevant debat voeden, in de aanloop naar zijn advisering over het cultuurbeleid voor de periode 2017-2020. Dat advies zal de raad in de lente van 2015 uitbrengen.

Het debat in Eindhoven was de eerste van een serie. De komende tijd volgen er nog debatten in onder meer Arnhem, Rotterdam en Groningen.